

התנאי, היינו כשימות בעלה? (13)

רבי יהודה אומר:

כאשת איש לכל דבריה! לפי שאין הגט חל אלא סמוך למיתתו, ועד אותה שעה הרי היא כאשתו לכל דבר (14). והבא עליה במזיד, דינו בחנק (15), ובשוגג, דינו בחטאת.

רבי יהודה שרק סמוך למיתה חל הגט, וקודם לכן הרי היא אשת איש, ורבי יוסי סובר שמעת מסירת הגט הרי היא בספק שמא עכשיו הוא הזמן שסמוך למיתה, לכן היא נחשבת לספק אשת איש, והבא עליה חייב באשם תלוי.

גמרא:

תנו רבנן בברייתא: **ראוה שנתייחדה עמו** [עם בעלה] **באפילה** לאחר שקיבלה ממנו גט זה, **או שישנה עמו תחת מרגלות המטה, אין חוששין שמא נתעסקו בדבר אחר** [בתשמיש].

וחוששין שמא בא עליה משום [לשם] **זנות,** [לקמן יבואר].

ואין חוששין שמא בעל אותה משום [לשם] **קדושיין** להצריכה מחמת זה גט נוסף.

רבי יוסי אומר: דינה כמגורשת ואינה מגורשת, לפי שסובר, שכל שעה יש ספק אולי זוהי השעה הסמוכה למיתה (16), והרי היא מגורשת מספק, והבא עליה בשוגג, מביא קרבן אשם תלוי.

ומחלוקתם היא אפילו באופן שהבעל מת בסוף מאותו חולי, משום שסובר רבי יהודה שלא התכוון לגרשה אלא סמוך למיתה.

ובגמרא מעמידים שמדובר באומר לה במסירת הגט "הרי זה גיטך, והתגרשי בו מעת שאני בעולם, אם אמות", לכן סובר

13. תוספות מפרש, כי המשנה מוסיפה לדון באשה שאמר לה בעלה "זה גיטך מהיום אם מתי", והרי זה המשך לרישא. אבל רש"י פירש, שאין זה המשך לרישא, אלא מדובר כאן באשה שבעלה אמר לה: "הרי זה גיטך והתגרשי בו מעת שאני בעולם אם מתי", כלומר, התנאי הוא שיחול הגט סמוך למיתתו.

ומתירץ האילת השחר, שרש"י כאן סובר כמו המאן דאמר במכות [טו ב] שהתראת ספק היא התראה המועילה. עוד תירץ על פי התוספות [יבמות פ א ד"ה נעשה] שכתבו, כי באופן שמתברר אחר כך, לא נחשב התראת ספק.

והכתב סופר מתירץ, שכאן מעמידים את האשה על שתי חזקות, א. חזקת אשת איש שלה, ב. חזקת חיים של הבעל, ומשום כך ההתראה אינה נחשבת התראת ספק.

16. ולשיטת התוספות יש לבאר, כי ספק לו לרבי יוסי אם כוונת הבעל היתה שיחול הגט מיום נתינת הגט, והרי היא כפנויה, או שכוונתו

14. כך הוא לפי פירוש רש"י בהערה לעיל, ולפי פירוש התוספות שם, אף על פי שאמר לה "מהיום אם מתי", סובר רבי יהודה, כי מכל מקום דעתו של הבעל היתה שלא יחול הגט עד שעה אחת לפני מיתתו.

15. הכתב סופר והאילת השחר מקשים, לכאורה ההתראה שמתרים בו היא התראת ספק [שאינה

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף חוששין משום קידושין.

דאמרינן [שאנו אומרים]: שבדמי אתננה נתן לה כסף זה.

ומקשינן: מאי קאמר? שהרי בתחילה נאמר כברייתא שאין חוששין שמא נתעסקו בביאה, ואחר כך נאמר שחוששין שמא בא עליה לשם זנות.

ואין חוששין משום קידושין להצריכה מחמת זה גט נוסף (17).

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף בזו שנתן לה כספים לאחר בעילה חוששין שמא בא עליה משום [לשם] קידושין.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח:

הכי קאמר וכך יש לגרוס ולפרש הברייתא:

ולפי פירוש רב נחמן אמר רבה בר אבוח בדברי הברייתא, כמאן אזלא הא דאמר [כמו מי מהשיטות שבברייתא, הולך מה שאמר] רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לקמן בפרק הבא, שמחלוקת בית שמאי ובית הלל [לקמן פא א] לגבי גרושה שנתייחדה עם בעלה לאחר גירושין האם חוששין לקידושין וצריכה גט שני, היא רק כשראוה שנבעלה, שלדעת בית שמאי אינה צריכה גט שני, ולדעת בית הלל צריכה.

אם ראוה שנתייחדה עמו אין חוששין לביאה.

ואם ראוה גם שנבעלה לו — חוששין שמא בא עליה משום [לשם] קידושין, וצריכה גט נוסף בשביל קדושין אלו.

אבל כשלא ראוה שנבעלה — דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני.

ואמנם הגט שמסר לה קודם לכן חל באופן שיתקיים התנאי, אבל אינו חל על קידושין אלו שנעשו לאחר מכן.

כמאן [כמו איזה שיטה שבברייתא] דיבר רבי יוחנן?

והגט הראשון אינו נחשב לגט ישן מחמת ביאה זו, כיון שגט ישן הוא רק אם בא עליה לאחר כתיבת וחתימת הגט וקודם מסירתו, ואילו כאן כבר מסר לה את הגט, ורק שחסר תנאי בשביל שיחול משעה שמסרה לה.

כדברי הכל, גם כדעת תנא קמא וגם כדעת רבי יוסי ברבי יהודה, שהרי שניהם סוברים שבאופן שלא ראוה שנבעלה אין חוששים לקדושין ואינה צריכה גט שני, ובאופן שראוה שנבעלה חוששין לקדושין. ורק באופן שראו שנתן לה כספים נחלקו.

ואם נתן לה כספים לאחר בעילה —

חוששין ותולים שביאה זו היתה משום זנות.

על פי שבהיה אומר בפיו לא בעלתי לשם קידושין לא היה נאמן, משום שיש חזקה שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, מכל מקום על ידי הוכחה ממעשיו [שנתן אתנן] נאמן טפי.

היתה מעת שהוא בעולם, היינו שעה אחת לפני מיתתו, ועד אותה שעה הרי היא כאשת איש. מאירי.

17. האבני מילואים [קמט א] הוכיח מכאן, שאף

מתקיף לה אביי לרב נחמן שמעמיד את מחלוקת תנא קמא ורבי יוסי ברבי יהודה בברייתא באופן שנתן לה כספים לאחר שבעלה.

מידו [וכי] **כספים קתני** בברייתא? ואפילו אם תיתכן טעות בגירסא, אבל טעות כזאת לא תיתכן, כי אם שנה התנא נתינת כספים, לא היו טועים בגירסא להחסירו לגמרי.

אלא אמר אביי, הכי קאמר כך יש לגרוס ולפרש הברייתא:

אם ראוה שנבעלה — **חוששין משום זנות ואין חוששין משום קידושין**.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף חוששין משום קידושין.

ולפי פירוש אביי בדברי הברייתא:

כמאן אזלא הא דאמר [כמו מי מהשיטות שבברייתא, הולך מה שאמר] **רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:** מחלוקת בית שמאי ובית הלל לגבי גרושה שנתייחדה עם בעלה לאחר גירושין האם חוששין לקידושין וצריכה גט שני, שלדעת בית שמאי אינה צריכה גט שני, ולדעת בית הלל צריכה, מדובר דווקא כשראוה שנבעלה.

אבל אם לא ראוה שנבעלה — דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני.

כמאן [כמו איזה שיטה שבברייתא] דיבר רבי יוחנן?

ברבי יוסי ברבי יהודה, ולא כתנא קמא, כיון שלתנא קמא אף כשראוה שנבעלה אין

חוששין לקידושין, ואם תנא קמא היה סובר שבית הלל ובית שמאי נחלקו בדבר זה לא היה נוקט כן כשיטת בית שמאי.

אבל רבי יוסי ברבי יהודה סבר כרבי יוחנן שהעמיד את שיטת בית הלל שצריכה גט נוסף בראוה שנבעלה, ונקט כשיטת בית הלל. ולא סבר כאותו שחולק על רבי יוחנן ומעמיד את מחלוקת בית הלל ובית שמאי גם בלא ראוה שנבעלה.

שהרי לדברי אביי בברייתא, באופן שלא ראוה שנבעלה, כולם מודים שלא חוששים לבעילה.

מתקיף לה רבא לאביי: **אם כן,** שכך אתה מפרש את הברייתא, **מאי אף** שאמר רבי יוסי ברבי יהודה "אף בזו חוששין משום קידושין" שמשמעותו שבא לרבות? והרי לפי אביי לא בא לרבות, אלא בא לומר שאין תולין להקל שהיה סתם ביאת זנות אלא חוששין שהיה לשם קדושין.

אלא, אמר רבא: הכי קאמר כך יש לגרוס ולפרש הברייתא:

רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אף אם לא ראוה שנבעלה — **חוששין משום קידושין**. שבא לרבות שלא רק בראוה שנבעלה חוששים שמא בעלה לשם קידושין, אלא אף בלא ראוה שנבעלה חוששים שנבעלה לשם קידושין.

ולפי זה **כמאן אזלא הא דאמר** [כמו מי מהשיטות שבברייתא, הולך מה שאמר] **רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן** שמחלוקת בית שמאי ובית הלל לגבי גרושה שנתייחדה עם בעלה לאחר גירושין האם חוששין לקידושין

שהרי אי אפשר לומר שהגט חל למפרע משעת מסירה, כיון שאם כן, לא היתה האשה, לא אשת איש ולא ספק אשת איש.

וקשה, ולכי מיית הוי גיטא [וכי בשעת מיתה חל הגט?], והא קיימא לן דאין גט לאחרי מיתה!

אמר רבה לתרץ: המשנה אינה מדברת באופן שאומר שהגט יחול מהיום, כי באופן זה אם נתקיים התנאי, הגט חל משעת מסירה והבא עליה פטור.

אלא מדובר **באומר** שיחול הגט **מעת** אחרונה **שאני בעולם**, כלומר שיחול זמן מועט לפני המיתה.

לכן לדעת רבי יהודה סמוך לשעת המיתה חל הגט, וקודם לכן הרי היא אשת איש גמורה. ורבי יוסי סובר שמשעת נתינה אנו מסופקים שמא עכשיו היא השעה הסמוכה לשעת המיתה, ובכל רגע ורגע יש ספק שמא חל הגט, ואף על פי שבסוף התברר שהוא חי יותר זמן — סובר רבי יוסי שאין ברירה, ולא אומרים שהוברר למפרע שלא היתה ספק גרושה.

תנו רבנן: ימים שבינתיים, בימים שבין מסירת הגט לקיום תנאי הגט כשימות —

בעלה זכאי, באשתו:

במציאתה — החפץ שמצאה שייך לו. **ובמעשה ידיה** — שכר עבודתה שלו. **ובהפרת נדריה** — יכול הוא עדיין להפר נדריה. **ויורשה** אם מתה בינתיים.

ומטמא לה כשמתה, אם הוא כהן.

וצריכה גט שני — הוא דווקא **בשראה שנבעלה**.

אבל אם לא ראה שנבעלה — **דברי הכל אינה צריכה הימנו גט**.

כמאן [כמו איזה שיטה שבכרייתא] דיבר רבי יוחנן?

דלא כאף אחד מהם.

שלתנא קמא אפילו בראוה שנבעלה תולים בזנות ואינה צריכה גט, ואם היה סובר שבית הלל ובית שמאי נחלקו בדבר זה לא היה נוקט כן, כשיטת בית שמאי.

ולרבי יוסי אף כשלא ראוה שנבעלה חוששין, וזה כמו אותו שחולק על רבי יוחנן וסובר שאף בשלא ראוה שנבעלה הצריכה בית הלל גט נוסף.

שנינו במשנה: **מה היא באותן הימים** שבין נתינת הגט לקיום התנאי? **רבי יהודה אומר: כאשת איש לכל דבריה**, **רבי יוסי אומר: מגורשת ואינה מגורשת** והרי היא ספק אשת איש והבא עליה חייב בקרבן אשם תלוי.

תנא בכרייתא: ובלבד שימות, רק אז לרבי יוסי חייב באשם תלוי.

אבל אם לא מת בסוף, התברר למפרע שלא היה גט והיתה אשת איש גמורה, וחייב חטאת.

ומקשינן: בין לרבי יוסי שמחשיבה לאחר מסירת הגט ספק אשת איש, ובין לרבי יהודה שמחשיבה אשת איש ודאי, באופן שנתקיים התנאי והבעל מת בסוף, הגט חל רק בשעת המיתה.